

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

Testimonia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

Neceſſe eſt enim quæri quid ſignificet iuſticia originalis: ſed hanc declarationem nec eſſe eſt: Iuſticia originalis fuit ac-
tione humani generis coram Deo, & in ipſa natura hominum lux
quæ firmiter aſſentiri verbo Dei poterat, & conuerſio volun-
tatis ad Deum, & obſequium cordis congruens cum iudicio Legis
quæ in mente inſita erat.

Hæc omnia complexam eſſe iu-
ſticiam originis, intelligi poteſt ex hoc dicto: Homo conditus eſt ad
imaginem & ſimilitudinem Dei, quod interpretatur Paulus, ac do-
ctum imaginem Dei eſſe mentem agnoſcentem Deum, & voluntatem
liberam, iuſtam, & congruentem cum Lege Dei, ſicut Ephel. 4. dicitur.
Conditus homo in iuſticia & ſanctitate vera. Veram ſanctitatem
ſecum omnes virtutes, vero corde relatas ad hunc finem, vt Deo obœ-
dientia præſtaretur, vt Deus diligeretur & celebraretur. Poſtquam
igitur conſtitutum eſt, quid ſignificet iuſticia originalis, deinde oppo-
ſita priuatio vtunq; declarari poteſt.

PECCATVM originis
eſt carentia iuſticiæ originalis, id eſt, eſt in natis ex virili ſemine
auctio lucis in mente, & auerſio voluntatis à Deo, & contumacia
cordis, ne poſſint vere obœdire Legi Dei, ſecuta lapſum Adæ, pro-
pter quæ corruptionem nati ſunt rei & filij iræ, id eſt, damnati à
Deo, niſi fuerit facta remiſſio. Si quis vult adde-ere, natos etiam pro-
pter lapſum Adæ reos eſſe, non impedio. Reuera autem perpetua Ec-
cleſia ſententia eſt, Prophetarum, Apoſtolorum, & ſcriptorum vete-
rum, Peccatum originis non tantum eſſe imputationem, ſed in ipſa
hominum natura caliginem & prauitatem, vt dixi. Idq; copioſius de-
clarabo in testimonijs, & congruent Auguſtini, Hugonis, & Bona-
uente dicta ad hanc ſententiam, etiamſi alij recentiores magis
prophæti non nihil diſceſſerunt à veteri ſententia, & inextricabiles
confuſiones ſinexerunt. Sed Hugo præclare dicit: Peccatum originis
eſt ignorantiam in mente, & inobœdientiam in voluntate.

TESTIMONIA.

POSTquam tradita eſt definitio, testimonia addamus, quæ
ſeruant, omnes homines naſcentes ex virili ſemine afferre ſecum
peccatum, vt ſeruant hanc doctrinam non ex diſputationibus recen-
tium ſcriptorum natam eſſe, ſed vere traditam à Spiritu ſancto, per
Prophetas & Apoſtolos.

ESTQUE proprius locus huius do-
ctrinæ in 5. Cap. ad Romanos: Vnius delicto omnes mortui ſunt, et
quæ alij ſunt rei propter Adæ lapſum. Et ne intelligatur ceteros reos
tantum eſſe ſine aliqua propagatione corruptionis, addit: Moſ per-
tinet in omnes, quia omnes peccauerunt. Hebraica phraſis eſt Pecca-
uerunt, id eſt, rei ſunt, & habent peccatum, rem malam & damnatam.
Et tantum a ſualia delicta eſſent peccata, vnusquifq; tantum reus
ſuorum

esset sui facti. Nunc cum clare dicat, nos reos esse propter Adæ delictum, testatur aliud quoddam in natura peccatum esse, præter actualia delicta. Et ne id peccatum intelligatur tantum imputatio seu reatus, verborum pondera observanda sunt. Omnes peccauerunt, id est, in omnes propagatum est malum, quod est peccatum.

I T E M : Peccatum regnavit, Mors regnavit, id est, homines oppressi sunt ira Dei, sunt sine luce diuina, & ruunt in horribilissimas & æternum exitium. Sicut Roman. 3. dicitur: Omnes sunt gloria Dei, id est, ea gloria, quam Deus iudicat esse gloriam, hanc viuificat.

S E D multo clarius ex 7. & 8. Cap. ad Roman. dicimus, Peccatum originis non tantum esse imputationem seu sententiam, qua ad mortem obligati sumus, sed etiam in ipsa natura hominis propagatum malum. Roman. 7. Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ. Vocat enim legem membrorum quiddam in nobis repugnans Legi Dei, videlicet defectus & pravas inclinationes.

E T Roman. 8. Sensus carnis inimicitia est aduersus Deum. Nam Legi Dei non subijcitur, nec subijci potest. Hæc est tristis & horribilis descriptio generis humani. Nam verba clare ostendunt, non dici de actuali malo tantum, sed etiam de malo hærente in ipsa natura, quod vocat inimicitiam aduersus Deum. Quid atrocius dici potest, quam naturam hominis inimicam esse Deo? hoc est, circumferre secum assidue caliginem & dubitationes de Deo, securitatem negligentem Deum, dissidentiam fugientem Deum, & multiplicem contumaciam. Hæc arcana mala non intelligunt securi & prophani, sed Ecclesia in contritione aliquo modo ea cognoscit.

E P H E S. 2. Erasmus natura filij iræ, sicut & carnis. Hebraica phrasis est, Filij iræ, id est, rei seu damnati. Afirmat ergo & posteros Abraham, & cæteros homines damnatos esse, non tantum propter actualia delicta, sed etiam propter naturæ malum, quod et ipsa propagatione nobis suum afferimus, non accersimus exemplo. Et quale sit hoc naturæ malum, declarant sententiæ, quas citauimus in 7. & 8. Capite.

I O H A N. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non potest intrare in regnum Dei. Cum necessaria sit regeneratio, manifestum est, veterem naturam ream & immundam esse.

A D D A N T U R & Prophetarum dicta, Psalm. 50. Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Deplorat enim non matris peccatum, sed suum. Ego ita conceptus sum, ut statim cum formarer, in mea massa, ac in me ipso fuerit peccatum, id est, non reatus tantum, sed mecum nascens auersio à Deo, prava inclinatio. Testatur ergo, in hominibus peccatum esse, quod nascens secum afferunt. **G E N E S. 8.** Cogitatio humani cordis mala est à pueritia. Afirmat non tantum consuetudine accensibilem.

sed in ipso corde prauitatem esse hærentem in pueris iam natiuam. Nam verba sunt magis illustria in Hebraica lectione. Opium humani cordis, seu $\omega\lambda\acute{\alpha}\sigma\mu\alpha$, seu fabricatio, est mala, id est, ipsa ipsa cordis corrupta, aut certe omnes motus, seu impetus, seu ipsa in corde sunt res malæ, id est, auersæ à Deo. Sic & Psalmus peccata iuuentutis vocat rotam illam molem, quam pueri natiuitas afferimus, caliginem in mente, auersionem à Deo in voluntate, & contumaciam cordis. IEREM. 17. Peruersum est humanum cor super omnia, & miserum, & insecrutable, id est, auersum à Deo, & plenum dolorum, qui inde oriuntur, quod humanæ mentes ignorat & fugiunt Deum: quæ mala quanta sint, nemo satis intelligit.

Hæc dicta ostendunt, congruere Prophetarum & Apostolorum dicta. Sed breuitas quasi præteruolat aures hominum, præsertim cum in hac caligine nostrâ & securitate, non videamus magnitudinem nostræ miseræ. Homines otiosi, ebrii voluptatibus, aut elati gloria, leuiter corant iram Dei, & sibi ipsi blandientes, extenuant hæc mala, Dubitationes de Deo, neglectiorem Dei, fiduciam suæ sapientiæ ac potentie, superbiam, ambitionem, & alias flammæ cupiditarum. Ideo hæc breues conciones parum mouent animos, quæ tamen ueritatem doctrinam de peccato, & de causis humanarum calamitatum continent. Nam uetus docendi consuetudo fuit, talibus breuibus sententijs, tanquam gnomis includere insignes articulos doctrinæ, quæ Ecclesiæ ministerio Euangelij euoluere & explicare debet, ut aliquo modo ostendat amplitudinem rerum, quæ in eis continentur. Sicut breue dictum est: Semen mulieris conculcabit caput serpentis, sed Ecclesiæ explicans, uideat aliquo modo, quantas res contineat: ita de hoc articulo, de peccato, & de causis calamitatum humanarum, traditæ sunt multe breues $\gamma\upsilon\omega\mu\alpha$, quæ summam eruditissime complexæ sunt, in quibus uerborum proprietas & pondera diligenter considerentur.

EXPENDERE quæso, quam apte congruant Ieremias & Pauli dicta. Sensus carnis inimicitia est aduersus Deum, nam legi Dei non subditur, nec potest subdi. Plana & perspicua sententia est, quæ affirmat in homine esse, & in hac mortali uita manere quiddam negligens, aut fugiens Deum, & irascens ei, & quod uicissim Deus improbat, ac declaratio addita est. Hæc infirma natura, inquit, non potest subijci legi Dei, nunquam ei satisfacit, semper languet duritiose, securitate, dissidentia, & varijs flammis cupiditarum. Quid potest autem tristius dici, quam in homine esse inimicitiam aduersus Deum? Sed hanc sepelire in credentibus Mediator Dominus noster Iesus Christus, ut suo loco dicetur. Non potest uerbis explicari amplitudo dicti Paulini. Sed cogitatio immoretur, & nos ipsos intueamur,

b mur,

natur, agnoscamus & deploremus nostras sordes, & queramus Evangelium de Mediatore. **N**unc conferas dictum Ieremias: Peruersum est cor hominis super omnia, & miserum, & inscrutabile. Primum nominatur peruersum, id est, auersum à Deo. Hoc prorsus cum Paulo congruit, qui ait, cor esse inimicum Deo. Nam auersum esse, et non regi luce Dei, vexari dubitationibus, non agnoscere iram & misericordiam, non habere timorem Dei, fiduciam & dilectionem, amari, delectari & confidere nostra sapientia, fingere opiniones de Deo, habere impetus vagos, aberrantes à Lege Dei, ambitionem, cupiditatem vindictæ, & alias flammæ. Deinde defectuum pœnæ defertur, cum ait: Miserum, seu plenum dolorum. Cor spoliatum sui & consolatione Dei opprimitur doloribus, desperatione, moestitia æterna: In his pœnis implicita sunt multa horribilia peccata, & tantum est mali, ut à nobis aut alijs creaturis non satis intelligi magnum possit. **E**adem est sententia dicti: Ego dixi in exultatione mea, est, in consternatione seu pauore meo, Omnis homo mendax est, cum territus sum agnitione mearum sordium, & ira Dei, agnouit omnes homines esse mendaces, id est, non recte de Deo sentire, dubitare de Deo, nec iram satis metuere, nec satis confidere misericordiam.

Recens vi testimonia, & breues explicationes artigi, ut commonefacerem lectorem, ne eludi ea propter breuitatem sinat, sed retineat simplicem & natiuam sententiam aduersus Pelagianos, & multos alios leues spiritus. Pelagiani vniuersam doctrinam de peccato originis negant, nomine etiam sublato. Recentiores vt Occam & multi alij nomē retinent peccati originis, sed rem extenuant. Negant illa mala esse res pugnantem cum Lege Dei, caliginem in mente, concupiscentiam in voluntate & corde, quæ vocatur concupiscentia. Sed aperte refutantur Pauli testimonio Rom. 7. & 8. vt infra rursus dicam. Ipsi hæc mala tantum pœnas vocant peccati originis, cum simul fiat pœnæ primi lapsus, & peccati in singulis nascentibus. Vt igitur pœnæ magis fiat perspicua, causas & effectus recitabo. **C**ausas efficientes primum lapsum sunt, Diabolus, & voluntas Adæ & Eas, assentiens Diabolo, ac auertens se sua libertate à mandato Dei.

Dicuntur autem & efficientes causæ, quæ merentur illi quid. Sic Adam & Eua sunt causæ efficientes, qui sibi & posteritati sunt reatum, & hos ipsos defectus seu prauitatem, quæ lapsum subeunt, excussa luce Dei. Postquam enim primi parentes delinquerunt, amiserunt firmam illam noticiam Dei, quæ mentibus insinuerat, & rectitudinem voluntatis, & convenientiam cordis cum Lege Dei. Et quales ipsi post lapsum erant, tales procreauerunt. **E**st peccatum originis? In anima & in potentijs sentientibus, & in totum organis. Quia in mente est caligo, in voluntate auersio à Deo.

inordinatus & multiplex prava inclinatio, & in corde cō-
traria contra rectum iudicium mentis. Ita loco morbi, vt sic dicam,
obiecto monstrato, quod vocant materiam in qua, propius aspici
potest.

DE formali, eruditus facile est iudicium, etsi in-
diti varie de hac quæstione tumultuantur. Non volo autem serere
quæ quæ in Ecclesia, sed plane & sine sophistica, & sine perplexi-
tate exponam veram sententiam. Recte cruditi sciunt vniuersaliter
formale peccati esse reatum, seu condemnationem personæ quæ est
viti. Sed hæc relatio alicui malo accidit. Querendum est ergo funda-
mentum proximum huius relationis, seu vt vocant, materiale pro-
pinquum. Est autem fundamentum huius reatus, ipsum in homine vi-
tium nobiscum nascens, quod vocant vel defectus vel prauas inclina-
tiones, vel concupiscentiam. Nam his appellationibus omnibus ead-
em mala significantur, seu potius magna confusio malorum. Intelli-
gendum est enim concupiscentia non de appetitionibus in natura con-
ditis, sed de ἀταξία omnium appetitionum. In his vitijis scit Diale-
cticus suum quoddam formale esse, proprium vitij, scilicet defectum
rectitudinis aberrantem à Lege Dei, seu ἀταξίαν.

IGNORA-
tionem Dei, dubitationes, esse sine timore Dei, sine dilectione, mani-
festum est defectus esse. Est & defectus ἀταξία in amore nostri, quod
videlicet conturbato ordine Saul magis amat sese quam Deum. Sic
de alijs pravis inclinationibus iudicetur. Hanc ἀταξίαν omnium
appetitionum scriptores vocarunt concupiscentiam.

EST QVÆ
discernenda ἀταξία ab ipsis appetitionibus, quales à Deo
conditæ sunt, vt infra copiosius dicam. Cum igitur queritur, quod sit
formale peccati originis, recte respondetur, reatus. Deinde vero quæ-
ritur est fundamentum huius relationis. Id vero est, vt dixi, ipsum
vitiium nobiscum nascens, quod est malum pugnans cum lege Dei,
quod cum sit magna confusio malorum, perinde ac si quis dicat mul-
tos morbos simul esse, facile intelligi potest, formale harum confusio-
nis esse defectus. Insuper autem accedit reatus, cum peccatum non
remissum. Sed cum remissum est, manet tamen in hac vita adhuc
vitiio illa magna ex parte, manent igitur defectus, qui sunt eius
confusionis formalia.

HÆC plana sunt, & nihil continent per-
plexitatis. Monachi inerudite omiserunt reatum, & dixerunt forma-
le peccati esse defectum, & hunc tolli in renatis, ac manere materiale
quod intelligebant appetitiones ipsas conditas à Deo, quæ sunt res
bonæ. Sed quid dicerent, non intellexerunt. Cum enim morbi mane-
re scilicet dubitationis, negligentia, contumacia, facile intelligi
potest, defectus manere. Nam illa nomina morborum qui manent, si-
gnificant defectus.

INCIPIT Spiritus sanctus sanare naturam, sed non subito totus morbus tollitur. Vt Samaritanus in Cap. 10. Lucæ, sanctum non subito curat, sed primum vulneribus vinum infundit, vt cruorem abluat, deinde infundit balsamum, vt mitiget dolorem, & glutinatur vulnus incipiat, postea obligato vulnere, agrum imponit iumentis, & curari eum deinceps in diuersorio mandat: Ita Christus nos sanatori imponit, quia peccatorum nostrorum pœnas sustinuit, & vulneribus nostris infundens Euangelium, deinde ea obligat, regni admittit peccata nostra. Sed morbos tamen adhuc in Ecclesia curari assiduis exercitijs crucis & invocationis. Hæc imago obstat, in remissione peccati originis, tolli reatum, sed non subito sanari vulnera. Vt autem vulneris formale est partium laceratio, quæ debant esse continuæ: ita & in hac prauitate mentis, voluntatis, & cordis lacerationes quædam sunt, vt ita dicam, profecto tristes & sanæ, quarum formalia Dialecticus satis intelligit esse defectus, seu præteritos, seu *signæ*, videlicet *ærafæ*, aberrantes à Legge Dei.

De finali causa hoc loco cum dicitur, pœnæ referendæ sunt, & effectus. Pœnæ peccati originis sunt, mors corporis, & aliæ ingratæ calamitates, quæ ex humana ignorantia, & omnium virum fragilitate oriuntur. Item ira Dei & æterna damnatio. Sicut Paulus inquit: Eramus natura filij iræ. I T E M tyrannis Diaboli, qui imbecilles naturas horribiliter impellit, vt ex alijs malis in alia ruat, vt Oedipus ignarus fit interfector patris, postea ignarus ducit matrem uxorem. Hinc nati filij de regno dimicant, & mutuis vulneribus interficiuntur: Pater effossis oculis pellitur vrbe, & postea aboletur hiatus terræ. Tam tetra accidit homini, cum non defenditur ab uersus grassantem Diabolum. Nec quisquam est hominum, qui non aliquem insignem & dirum morsum Diaboli sentiat, vnde descendit hæc sententia: Serpens insidiabitur calcaneo eius. Sed rursus discimus promissionem: Conteri caput serpentis à Domino nostro Iesu Christo. S V N T pœnæ primi lapsus, multiplex ignorantia humana, & hæc contumacia appetitionum, quam vocant concupiscentiam. Sed hæc simul & pœna est primi lapsus, & in nascentibus peccatum ipsum, id est, quiddam reum & damnatum à Deo. Nec vobis hanc inclinationem prauam, quam vocant fomitem, tantum pœnam Monachi esse dixerunt. Hæc recitatio causarum & effectuum fluctuosos adiuuabit, vt sine perplexitate doctrinam Ecclesiæ de peccato originis intelligant. N V N C admonendus est lector de quibusdam dictis: Nihil est peccatum, nisi sit voluntarium. Hæc sententia diuinitibus delictis tradita est. Nam iudicio forensi puniuntur tantum voluntaria delicta, vt fortuita cædes non puniuntur à prætore. Sed transferendum est hoc dictum ad doctrinam Euangelij de peccato.

officium Dei. **AVGVSTINVS** argute inquit, & peccatum voluntarium esse, quia eo delectamur. Sed hæc interpretatio longe recedit ab illa prætoris sententia. Dexterius est non esse incompete politicas sententias & Evangelium. Satis est præ hoc respondere, sententiam illam loqui de forensi iudicio.

STATVR & hoc dictum: Naturam bonam esse. Id verum est, quantum reliquum est opus Dei. Sed natura hominis horribiliter iusta & contaminata est. Sicut pingit imago vulnerati, **Lucæ 10.** Spoliati sumus donis naturæ integræ, id est, firma Dei noticia, sapientia, iusticia, & insuper hæc reliqua natura vulnerata est, scilicet, prava concupiscentia, morte, & varijs malis animæ & corporis.

DISCERNANTVR autem ea quæ sunt opera Dei reliqua in homine, à per se vitiosis, ut noticia numerorum est res bona, quia à Deo data est homini. Sic sentiendum est de omnibus veris officijs, suo ordine. Est igitur res bona, & noticia Legis naturæ. Est enim post lapsum Adæ cæpit esse obscurior, & assensio conturbatur distractionibus, tamen quantum eius lucis reliquum est, res bona est, & Dei opus. Artes igitur & leges veræ inde extractæ, res bonæ sunt.

De interim accedunt multæ dubitationes, an Deus curet nos, an puniat, an exadiat, an velit opitulari, recipere nos, dare nobis æternam gloriam, &c. Hæ dubitationes sunt per se vitiosæ, quia sunt mala pugnantia cum Lege Dei.

SIC duplices sunt affectus, Alij præcepti Lege Dei, ut amor sobolis, coniugum, parentum: Alij prohibiti Lege Dei, ut contemptus Dei, fremitus aduersus Deum, inuidia, amor coniugem alterius.

ETSI autem in hac corruptione natura etiam affectus præcepti Lege Dei contaminantur, & sunt per accidens vitiosi, quia non reguntur dilectione Dei, sicut sæpe propter liberos delinquent homines aduersus Deum, tamē ipsa φιλοσοφία à Deo mandata est, & manere in renatis, & purior fieri debet. Abraham videnter amat filios Ismaël & Isaac, sed tamen antefert mandatum Dei.

NON igitur imaginandum est, ex homine omnes affectus tollendos, aut omnes eodem modo damnatos esse, ut fanatici Antipriscæ iam citant Stoicam & πᾶσα. Imo nulla est vita sine moline appetitione, sine aliquibus affectibus, & Lex Dei præcipit de vitiosis: Diligas Dominum Deum tuum ex toto corde, &c. Dilige proximum sicut teipsum. Et Roma. 1. Inter atrociora crimina recensetur ἄσος γία.

FVSSSENT igitur in natura integra affectus, sed ordinati & puri, Amor Dei, parentum, sobolis, coniugum, fratrum, & aliorum hominum, læticia in agnitione Dei, & suo ordine in vitijs creaturarum, odium aduersus Diabolum, & erit in vita æterna læticia ingens in contuitu Dei, & amor Dei, & omnium celestium.

Ita fuerunt in Christo veri affectus, sed ordinati & puri, amor Dei, amor matris, discipulorum, amicorum, lætitia, dolor, ira, ut Maria dicitur: Circumspexit iratus. Et de misericordia significanter dicitur, viscera Christi mota esse. Et de ingenti mœrore dicitur, Matth. 26. Tristis est anima mea usque ad mortem. Fatendum est ergo, quod à Deo in natura hominum conditos esse, quos & ipse Deus voluit esse imagines & signa suæ voluntatis. Vere diligit nos Deus, in natura homo diligit sobolem, vere misericordia afficitur nobiscum, cum vider lapsum in æternam miseriam, quam ipse intelligit, ut nos natura afficimur misericordia calamitosæ sobolis, sicut inquit Christus: Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret pro nobis. Et Iohannes inquit: Deus caritas est, id est, genuis vera dilectione erga nos, non volens perditionem, Et Paulus Titum 1. Apparuit bonitas & φιλαυθροπία Saluatoris nostri Iesu. Quare diligenter consideranda & recte regenda sunt.

Quare diligenter consideranda & recte regenda sunt. Nos enim post lapsum temere vagantur & contaminantur, quod eo magis dolendum est, quia data fuerant, ut nos de voluntate Dei commonefacerent. Sed tamen à prohibitis affectibus discernenda sunt. Sogya is à contentu Dei, à fremitu aduersus Deum, ab inuidia, læticia in scelere, ut lætantur in vindicta Herodias, Fulvia, &c. Et ab alijs furoribus qui enumerari non possunt. Ac sciendum est, affectus Legis Dei prohibitos, per se vitiosos & extinguendos esse.

Hæc de dicto vilitato, quod ait, naturam esse bonam, respondet, ut discernantur res conditæ, & deprauatio non condita. In Achille ira Heroica est res bona, quia vere opus Dei est sed contaminata, quia non regitur agnitione Dei, & implicata est fiducia sui, nec prælucent in uocatio & fiducia Dei. Hi defectus non sunt leuia peccata, ideo etiam bona res contaminata rejicitur, & fit rea. Et nota similis ira in Dauide purior est, in quo accedunt, agnitio, timor, reuocatio, fiducia Dei. Sic sciamus in renatis manere Sogya is, sed reuocari eas regi & reuocari in ordinem, & intra metas suas, & reuocari periores. Reliquum est, ut de quaestione vilitata dicatur, an post deprisimum recte dicatur, peccatum esse in infantibus, seu concupiscentiam esse peccatum. Item, an recte dicatur, in renatis adultis esse peccatum. Respondeo de renatis adultis, omnes concedere coguntur reliqua esse peccata. Quare Iohannes dicit: Si dicemus quod peccatum non habeamus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Fatentur ergo multas flammæ cupiditatum in renatis esse, quia dicunt esse peccata, quia simul rapiant aliquem voluntatis conditum subitum, quem sæpe difficile est excutere. Et si autem hæc

malum extenuant hæc ipsa mala, & profitentur se tantum loqui
 abstractum actionum, scilicet, morbum nascentem, qui reliquus est
 immatis, id est, pravam inclinationem, dicunt prorsus non esse pec-
 catum, nec esse malum pugnans cum lege Dei.

C O G I T A au-
 tem quanta audacia sit, negligere hæc mala, scilicet, dubitationes de
 Deo, securitatem negligentem iram Dei, dissidentiam fugientem De-
 um, & alias multas pestes, quæ etiamsi non semper conspiciuntur, ta-
 men allunt, & sepe erumpunt, vt in calamitate prorsus mergitur Ca-
 sa in tenebras, & negat esse prouidentiam: Saul irascitur Deo tam
 duriter punienti. Hæc peccata agnoscenda sunt, non obscuranda, vt
 discamus repugnare, & petere auxilium aduersus ea.

Item sic respondemus: In baptismo tolli peccatum, quod ad
 reatum seu imputationem attinet, sed manere morbum ipsum, qui est
 malum pugnans cum Lege Dei, dignum morte æterna, nisi remitte-
 retur, vt dicitur: Beati quorum tecta sunt peccata. Nec de nomine
 peccati litigamus, rerum dissensio est. Aduersarij contendunt, hunc
 morbum, qui reliquus est in renatis, non esse malum pugnans cum
 Lege Dei. Hunt errorem taxari necesse est. Sunt autem perspicua
 Pauli testimonia, Roma. 7. & 8. clare inquit Paulus, In membris le-
 gis esse pugnantem cum lege mentis, & cum Lege Dei. Hæc testi-
 monia nullis prestigijs eludi possunt.

Sed aduersarij multas
 falsas hypotheses ponunt. Primum de caligine mentis, & de vitijs in
 voluntate nihil dicunt. Deinde concupiscentiam tantum intelligunt
 de sensibus, & intelligunt eam esse appetitionem naturalem, cum de-
 bent eam intelligere *ἀταξίαν* appetitionum, & simul complexi
 caliginem mentis, & male voluntatis. Tertio & hanc hypothesin fal-
 sam addunt, quod Lex Dei tantum damnet actualia peccata. Hæc opi-
 nio transformat Legem Dei in Philosophiam, quæ tantum de nostra
 dissimula loquitur. Postea hæc hallucinationes obscurant doctrinam
 de gratia. Fingunt enim, hominem iustum esse propter legis imple-
 tionem, & amittunt lucem doctrinæ de fide.

Sed tota doctrina Prophetarum & Apostolorum clamat, ho-
 mines non satisfacere legi Dei, & in omnibus hæerere peccatum, &
 requirit mediatorem, propter hunc ait nos recipi, & iustos pronun-
 tari fiducia ipsius. Agnoscenda est igitur nostra miseria, vt Christi
 beneficia intelligantur.

Sed hæc dissensio non potest dirimi
 iudicij hypocritarum. Semper hypocritæ à vera Ecclesia de hæc
 questione dissenserunt, & dissentient. Quia ratio humana sine luce
 diuina non cernit quantum malum sint hæc interiora peccata, etsi ex
 legem confusione vitæ & magnitudine calamitatum vtique, aestima-
 re ea debebat.